

# Europeiska baptisters arbete med romer i Rumänien och Bulgarien

Christer Daelander

Christer Daelander, Samordnare för mänskliga rättigheter och för Afrika.

E-post: Christer.Daelander@equemeniakyrkan.se.



Bild 1. Stolta skolflickor i skolan Rut, Bukarest.

## Rumänien

Det är september 2014 och jag har just besökt den grundskola som en baptistförsamling i Rumäniens huvudstad Bukarest har startat för romska barn. Vi möter barn som stolta visar upp sina teckningar och strålar av glädje över att få gå i skolan. Sedan gör vi en biltur till ett hyreshusområde där

barnen bor – rappningen flagnar, dörarna är halvtrasiga och sophögarna hopar sig. Kontrasten mellan den rena och välskötta skolan och hyreslängorna är slående. En av flickorna i skolan är väldigt blond och blåögd. Jag frågar hur det kommer sig – romerna är ju mörka och brunögd. Föreståndaren för skolan berättar att ofta kommer människohandlare och hämtar unga

romska kvinnor på kvällarna och använder dem för prostitution. Senare på natten eller på morgonen körs de sedan tillbaka till hyreskasernerna. De barn som sedan föds får därigenom blonda gener bl.a. från de nordiska "herrarna" som köper sex. De ansvariga på baptisternas projekt "Rut" visar mig och de andra besökarna de olika insatserna som görs för och med romerna.

Den här privatskolan för romer behövs eftersom romska barn blir diskriminerade i den vanliga skolan om de ens tillåts komma dit. Drygt 2000 barn har nu fått utbildning och kunnat komma ut i samhället bättre rustade. På Rut får de också möjlighet att sköta sin hygien och tvätta sina kläder. Inom projektet finns även ett center för studiestöd och yrkesutbildning för

vuxna. Jag möter en grupp kvinnor som lär sig sömnad och tillverkar kläder och dukar som de sedan kan sälja. På ett annat ställe i detta center finns klassrum där man håller ledarskapsseminarier för romska församlingsledare och andra i ledande ställning.

Rut är ett av många projekt för romer och andra utsatta människor i Rumänien. Föraktet mot romerna kan man ana i samtal med en del människor. En ledare för ett gatubarnsprojekt berättar att romerna levde som slavar i Rumänien under en lång tid innan de blev fria. Men friheten innebar inte att de integrerades i det rumänska samhället. Istället fortsatte utanförskapet där tiggeri och ofta även kriminalitet blev de enda vägarna till försörjning, vilket i sin tur förstärkte utanförskapet.



Bild 2. (högst upp till vänster) Skolklass med romska elever, Bukarest. Bild 3. (högst upp till höger) Exteriör på grundskolan inom projekt "Rut", Bukarest. Bild 4. (längst ner till vänster) Hyreshuset där flera av eleverna bor, Bukarest. Bild 5. (längst ner till höger) Kurs i sömnad för romska kvinnor.

## Bulgarien

I maj 2013 besökte jag Baptistunionen i Bulgarien. Didi Oprenova, ansvarig för deras arbete med romer berättade: ”Rörelsen mot baptismen hos romerna började på 1800-talet med en ung man som stal en bibel i en baptistkyrka. När han inte kunde sälja den för pengar började han och hans kamrater rulla cigaretter av de tunna bibelbladen och rökte sig genom bibeln. När de kom till Nya Testamentet började en av kamraterna som var läskunnig att läsa bladen innan de rökte dem. De blev så gripna av vad de läste så att de beslutade sig för att bli kristna”. Så bildades den första romska baptistförsamlingen. Idag är en tredjedel av Baptistunionens medlemmar i Bulgarien romer.

I huvudstaden Sofia besökte jag ett center som drivs av en församling.

Där träffade jag en del av de romska barn som efter den vanliga skolan kommer till kyrkan för att få hjälp att förstå vad de undervisats om i skolan. ”En av de värsta diskrimineringarna man utsätter romska barn för i Bulgarien är att lärarna ger de romska eleverna toppbetyg utan att de lärt sig något. På så sätt anklagas inte lärarna för diskriminering men samtidigt släpper man ut barn med fina betyg utan kunskap vilket stjälper dem i livet”, berättar Didi. I baptistkyrkan får de hjälp att få verkliga kunskaper. Didi menar att ett grundproblem är diskrimineringen av romerna från samhället och myndigheter, men det finns även ett inre problem bland romerna själva. Tiggeri och ibland även kriminalitet har blivit alltför accepterade försörjningsformer, vilket förstärker omgivningens hat och förakt mot dem. Romer som lyckas i livet och har



Bild 6. Eftermiddagsskolan i baptisternas center i Sofia, Bulgarien.



Bild 7. Artikelförfattaren – Christer Daelander – till vänster i bild tillsammans med Europabaptistfederationens division för ”Freedom and Justice” som handlar om frågor om romer, människohandel och religionsfrihet. Från vänster: Christer Daelander, Sven-Gunnar Lidén, Didi Oprenova, Ebbe Holm.



Bild 8. Didi Oprenova tillsammans med sin man Teddy Oprenova som är generalsekreterare för Baptistunionen i Bulgarien. Didi är huvudansvarig för den sociala verksamheten med romerna.

framgång vill inte gärna skylta med att de är romer, säger Didi. En av Bulgariens främsta kirurger är rom och även en av de populäraste artisterna. Men deras romska identitet vill de inte visa upp. För att romerna skall kunna resa sig med stolthet behöver romerna själva våga bejaka sin identitet och vara stolta, och samhället behöver ge dem förutsättningar till utbildning och möjlighet till försörjning.

I september i år kommer baptistförsamlingen i Sofia inviga ett nytt hus med kyrka och ett center som skall ge socialt och pedagogiskt stöd till romer, både vuxna och barn. Ledarna och andra volontärer besöker även de ghetton där romerna bor och ger dem social stöttning och uppmuntrar föräldrarna att skicka sina barn till skolan och till fritidsskolan på eftermiddagarna. Även till dessa ghetton kommer fina bilar på kvällarna och hämtar upp unga kvinnor som utnyttjas för prostitution. Detta är ofta något som godkänns av familjerna som därigenom får en extra inkomst.

Vid ett besök i Prag i Tjeckien för några år sedan följde jag med en kvin-

na som arbetade bland prostituerade i Prag. Genom henne fick vi möjlighet att samtala med de prostituerade. Jag träffade ett par prostituerade som var romer från Bulgarien. De hade åkt till Prag för att tjäna ihop pengar åt familjerna hemma. Att de vi träffade och deras familjer i Bulgarien var övertygade kristna och pingstväänner verkade inte vara ett hinder. I det här fallet var kvinnorna klart medvetna om vad de gjorde. Men många gånger tvingas de in i prostitution vid låg ålder.

Många av våra medlemmar och församlingar i Sverige känner hopplöshet när de ser de fattiga och tiggande människorna på våra gator och torg. Man vill kunna bidra till verklig förändring i de länder som romerna kommer från. Ekuмениakyrkan har regelbunden kontakt med baptisterna i Rumänien och Bulgarien och förmedlar stöd från församlingar och enskilda till projektet Rut i Bukarest och till projektet i Sofia.

Romerna – denna diskriminerade och förföljda minoritet på vår kontinent, med cirka 6 miljoner människor bara inom EU – behöver verkligen få

uppleva ett nytt liv och nya möjligheter. Kyrkor och frivilligorganisationer kan göra en hel del, men ytterst är det regeringarna på Balkan som måste ändra förutsättningarna för sina utsatta medborgare. Jag samtalade nyligen med Otniel Bunaciu, generalsekreterare i Baptistunionen i Rumänien. Han berättade att svenska politiker varit i Rumänien vid flera tillfällen och tillsammans med svenska ambassadören försökt förmå rumänska myndigheter att ta tag i problemet på allvar. Det finns mycket pengar avsatt inom EU för arbete med romer, men endast en del av dessa pengar har kunnat betalas ut och den del som betalats ut har delvis hamnat i felaktiga fickor. Tyvärr verkar det inte som om de rumänska myndigheterna ännu är

villiga att samverka med Sverige eller andra EU-länder när det gäller analys, genomförande och uppföljning av insatser för romerna, berättar Otniel. De tar gärna emot pengar men vill administrera och styra över dem själva, menar Otniel, och detta leder tyvärr till korruption.

Det behövs en samlad insats och en internationell press på myndigheterna i Rumänien och Bulgarien för att de på allvar skall ta tag i problemet och göra det möjligt för romerna att komma ur sitt utanförskap och sin fattigdom. Även här hoppas jag att kyrkor och frivilligorganisationer kan bidra genom påtryckning, samtidigt som man gör konkreta insatser i Bulgarien, Rumänien och andra länder på Balkan.

## **FAKTA**

### **Om romer**

- Didi Oprenova, Baptistunionen i Bulgarien
- Otniel Bunaciu, generalsekreterare för Baptistunionen i Rumänien
- Gerard Willemsen, samordnare för Eurasien i Equmeniakyrkan.

### **Information om Equmeniakyrkans stöd till projekt i Rumänien och Bulgarien**

<http://equmeniakyrkan.se/var-mission/kyrkan-i-varlden/migration-och-mangfald/projekt-for-stod-till-romer-i-rumanien/>

### **Equmeniakyrkan**

Trossamfund bildat 2011 genom sammanslagning av de tre samfunden Svenska Missionskyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Metodistkyrkan i Sverige. <http://equmeniakyrkan.se/om-oss/>